

Vladislav Urban uplatnil svoji tvůrčí invenci v několika oborech umělecké práce: v designu skla, šperku, užitě plastice a malbě. V prostředí české výtvarné kultury patří především k nejvýznamnějším návrhářům průmyslového a dekorativního skla. Svými pracemi je zastoupen ve fondu sbírek užitého umění českých i zahraničních institucí a ve sbírkách soukromých. Je přiřazován ke generaci umělců šedesátých let 20. století.

Narodil se v roce 1937 v Plzni. Studoval nejprve v Turnově, na Škole uměleckých řemesel (obor Broušení drahokamů), kde maturoval v roce 1956. Ve studiu pokračoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, ve specializovaném ateliéru prof. arch. Karla Štipla, zaměřeném na sklo, glyptiku a užitou plastiku. Jako pedagogové v něm působili doc. Jozef Soukup, doc. Václav Plátek. Během prázdnin, účelově pro budoucí návrhářskou práci, probíhaly povinné praxe studentů ve sklárnách. Dovednosti sklářských řemeslných disciplín získal Vladislav Urban v Kamenickém Šenově, Chřibské, Novém Boru, Poděbradech a Světlé nad Sázavou. Sbíral zde poznatky i v prostředí pomocných provozů skláren, experimentoval v konstrukci a kovovýrobě sklářských forem. Práci se sklem si tehdy natrvalo oblíbil k seberealizaci.

V červenci 1961 začal pracovat jako návrhář v Technicko-výtvarném středisku Obalového a lisovaného skla (Obas) v Dubí u Teplic, ve sklárně Rudolfova huť. Ve studiu na vysoké škole pokračoval dálkově. Na Rudolfově huti dokončil i svoji diplomovou práci, kterou obhájil u státní zkoušky v listopadu 1962. Ve výtvarném středisku v Dubí se tehdy sešli tři absolventi ateliéru sklářského výtvarnictví prof. arch. Štipla: Rudolf Jurníkl, Vladislav Urban a František Vízner, kteří prosadili v produkci skláren Obas nový, moderní výtvarný výraz: ušlechtilý lis. Lisované sklo zde brzy dosáhlo vysokou úroveň a stalo se i významným vývozním artiklem. První samostatnou výstavu trojice teplických výtvarníků uspořádala v září 1964 Moravská galerie v Brně.

Výtvarné návrhy Vladislava Urbana byly úspěšné. Realizovaly je sklárny Rudolfova huť, Libochovice, Heřmanova Huť a Rosice, spojené v roce 1965 do koncernu Sklo Union Teplice. Navrhoval pro ně nejen sklo užitkové (nápojové soupravy, mísy, tablety, vázy i žardiniéry, popelníky, slánky a svícný), ale rovněž sklo obalové: kosmetické flakony, karafy, láhve na alkohol a destiláty. K nim patří taky jeho láhev na stolní olej z tmavého skla, určená pro potravinářský průmysl.

Už od počátku, kdy začal pracovat pro sklárny jako návrhář, byly jeho práce součástí kolektivních výstav (mezi nimi i Světových výstav EXPO), které reprezentovaly československé sklářství v zahraničí (Paříž, Cannes, New York, Charleroi, Londýn, Varšava, Stockholm, Moskva, Lublaň, Dillí, Káhira, Lipsko, Montreal, Ósaka) i výstav domácích. Řada jeho výrobků nese označení "CiD", obdržela čestná uznání, samostatná ocenění i medaile.

Urbanovy tvůrčí schopnosti v práci se sklem přiblížil v recenzi jeho autorské výstavy v Ústí nad Labem (*Dílo*, 1966) dr. Jan Škvára: "Vladislav Urban ovládá prakticky všechny techniky používané ve sklářství a vyjadřuje se výtvarně stejně dobře ve skle lisovaném, hutním i broušeném. Jeho uměleckou tvorbu charakterizuje základní rys - smysl pro absolutní plasticitu tvaru, který je výrazný zejména u jeho hutních váz ... Podstatný prvek Urbanova tvůrčího úsilí je jeho snaha překračovat dosažené ..."

Koncem šedesátých let byl ustanoven vedoucím Ryteckého-výtvarného střediska Sklo Unionu. V roce 1970 odchází z Teplic za rodinou do Brna. Jeho předpoklad, že bude pokračovat v práci designéra ve sklárně v Rosicích, která byla součástí koncernu Sklo Union, se však nesplnil. Byla doba normalizace a Urbanův projev nesouhlasu s invází vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968 nebyl zapomenut. Se sklárnami mohl dále spolupracovat už jen externě.

V roce 1973 přijal zajímavé zaměstnání ve Výzkumu a vývoji nábytkářského průmyslu GŘ Brno. Pracoval v oddělení designu a ve spolupráci s architekty se brzy podílel taky na veřejných zakázkách. Uplatňoval v nich i svoje zkušenosti z práce se sklem:

- . 1977 Podnikový znak Čokoládoven Zora v bloku silnostěnného skla, Olomouc
- . 1983 Lustry a další osvětlovadla. Prodejna *Safír* (Klenoty Brno)
- . 1985 Lustry a vitráže. Obřadní síň Městského úřadu v Jeseníku
- . 1986 Skleněná plastika, dekorativní sloup. Foyer Divadla Petra Bezruče v Jeseníku

Po roce 1988 začal pracovat jako samostatný výtvarný umělec. Pokračoval v práci se sklem, věnoval se šperku, užité plastice a taky malbě. Zúčastňoval se spolkových a oborových výstav, sklářských symposií, organizoval vlastní výstavy:

- . 1991 Výstava Sklářského sdružení Praha UVU. Sklářská cena Praha 91: Soubor dekorativních hutních váz a žardiniér. Mánes, Praha
- . 1991 International Glass Symposium (IGS), Nový Bor
- . 1991 Výstava *Glass Forum Nový Bor*. Okresní vlastivědné muzeum v České Lípě: autorské sklo
- . 1995 Vitráže a skleněná plastika *Plamen*. Plynárny Brno
- . 1999 2. Mezinárodní symposium rytého skla. Kamenický Šenov
- . 2004 Autorská výstava obrazů v Galerii Pod sv. Antonínkem v Blatnici
- . 2005 Pamětní deska Ing. Marty Hartlové. Leštěná žula a bronz. Dům zdraví Marty Hartlové, Brno - Sever
- . 2006 Vladislav Urban a Jindřich Jurča: *Obrazy a sklo. Restaurátorské postupy*. Synagoga v Lomnici u Tišnova
- . 2007 Autorská výstava: *Obrazy, sklo a šperk*. Galerie Centrum v Přerově
- . 2007 Autorská výstava: *Obrazy a šperk*. Galerie *Efraim* v Mikulově
- . 2007 Autorská výstava: *Obrazy a kresby*. Galerie Jamborův dům Tišnov
- . 2008 Autorská výstava: *Obrazy jen tak*. Malá královopolská galerie, Brno
- . 2008 Autorská výstava: *Obraz hra pohledu*. Literární kavárna knihkupectví Academia v Brně
- . 2010 Autorská výstava: *Obrazy mezi knihami*. Literární kavárna knihkupectví Academia v Brně
- . 2011 Na pozvání Sklářny Ajeto: Souborná výstava autorského skla Vladislava Urbana v Ajeto Art Glass Museum Nový Bor, spojená s přednáškou a besedou v novoborském Sklářském klubu.
- . 2011 Posmrtný odlitek rukou sklářského výtvarníka Františka Víznera, bronz
- . 2014 Autorská výstava obrazů: *Před forbínou*. Výstavní síň Divadla Pera Bezruče v Jeseníku
- . 2015 Bronzová medaile k výročí Vědecké společnosti *ISESS* 1998-2015, Brno

Samostatnou částí Urbanovy umělecké tvorby jsou jeho práce se šperkem a drahými kameny. Byl jejich znalcem, a zároveň i nadšeným sběratelem minerálů českých a moravských lokalit. Šperku a glyptice se věnoval jako jediný z absolventů ateliéru sklářského výtvarnictví (ročník 1956/1962). Znalosti, které získal během studia na Škole uměleckých řemesel v Turnově (obor Broušení

drahokamů), zdokonalil na vysoké škole v Praze pod vedením pedagogů doc. Václava Plátka a doc. Jozefa Soukupa. Oba byli nejen významnými sklářskými designéry, ale taky vynikajícími glyptiky a šperkaři. Práci se šperkem představil poprvé na samostatné výstavě:

- . 1966 Autorská výstava „*Sklo a šperk*“, kde zaujaly jeho závěsy se zátavy přírodních zrn českého granátu do hutního skla, přebroušeného do tvaru hranolů, jehlanů a koulí. (*Dílo*, Ústí nad Labem)
- . 1977 V. Mezinárodní výstava bižuterie Jablonex 77: Kolekce prstenů. Čestné uznání za výtvarný a technicky vynikající výrobek
- . 1990 Oborová výstava sekce "Kov a šperk" UVU. Galerie Václava Špály v Praze: Konvolut stříbrných šperků s rozetkami z křemenného skla.
- . 2006 Kolektivní putovní výstava *Mona Lisa 2006: Závěs*, glyptická práce v záhnědě: Úsměv Mony Lisy, stříbrná montáž. Křížová chodba Nové radnice v Brně a Nostický palác v Praze
- . 2008 Kolektivní putovní výstava *Poceta králi Přemyslu II. Otakarovi*: Stéla s plastikou hlavy krále. Glyptická práce v horském křišťálu. Muzeum Vyškovska a Jihomoravské muzeum ve Znojmě
- . Zvláštní soukromé zakázky, glyptické práce pro liturgické předměty:
  - Oválné portrétní kameje ve spessartinu (císař Konstantin Veliký a císař Karel Veliký), mešní kalich (2012) Intaglie Žehnajícího Krista v záhnědě, vybroušené do tvaru křížku. Relikviář (2013)
  - Gema P. Marie Svatotomské v lapis lazuli, relikviář (2018)
- . 2016 Národní muzeum v Praze, fond sbírek Mineralogicko-petrografického oddělení: Konvolut broušených křišťálů a záhněd z Vysočiny (design výbrusů: Vladislav Urban)
- . 2022 Moravská galerie v Brně, fond sbírek Šperku: Kolekce stříbrných šperků, zlatá brož, ukázky glyptiky aj.

Rozpětí umělecké tvorby Vladislava Urbana bylo široké. K seberealizaci si však zvolil - ještě jako student - sklo. Svoji invenci sklářského designéra uplatnil už při vstupu do praxe ve sklárně Rudolfova huť v Dubí u Teplic (1961), kde se podílel na procesu výtvarné proměny tehdejších výrobků z lisovaného skla na jejich moderní vysokou úroveň. Bylo i jeho zásluhou, že se nový design, „ušlechtilý lis“, stal úspěšným a významným artiklem pro export československého skla. Na Rudolfově huti, ve sklárnách Mstišov a Kamenný Pahorek u Teplic, tehdy realizoval taky svoje díla z hutního skla, z nichž některá byla představena na světových výstavách (Charleroi 1964, Montreal 1967, Ósaka 1970).

Ani v nových pracovních podmínkách, po odchodu ze Sklo Unionu Teplice, nepřerušil uměleckou práci se sklem. Pro soukromou zakázku navrhl a vytvořil v roce 1970 design vysokých broušených pohárů a váz z křišťalového skla (sklárny Františkův Důl a Světlá nad Sázavou). K hutnímu sklu se vrátil kolekcí, kterou realizoval ve Škrdlovicích v osmdesátých letech. Později, ve sklárnách Rapotín a Vrbno pod Pradědem, vytvořil několik souborů hutních váz a žardiniér, nápojové sklo a mísy (1990 - 1992). V té době navrhl taky design obalového křemenného skla se skleněnými zátkami pro vídeňskou firmu Czell. Realizováno v Sázavských sklárnách a ve sklárnách Janštejn a Rückl.

Koncem devadesátých let prošly české sklárny nelehkým obdobím. S novou koncepcí výroby a nabídky skla byla založena česká designová a sklářská společnost Lasvit (2017). Firma Lasvit, dnes celosvětově známá, respektuje tradici, kvalitu a originalitu českého skla. V její produkci je zařazena taky "retro nově využitá autorská hutní váza", jejíž design realizoval v 60. letech Vladislav Urban ve sklárně Mstišov. Na Světové výstavě EXPO 1970 v Ósace byla v expozici československého skla. S názvem PAPILLA, ve dvou velikostech tvaru a nové jemné barevnosti, je nyní zařazena v kolekci skla, kterou Lasvit Prague Showroom představuje vybrané ukázky své produkce.

Pro Internetovou encyklopedii dějin města Brna sepsala, MVDr. Jarmila Urbanová